

Maruna i Bukovski: sličnosti i razlike

Mofardin, Dolores

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:546903>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-04**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Filozofski fakultet

Dolores Mofardin

Boris Maruna i Charles Bukowski: sličnosti i razlike

Završni rad

Pula, rujan 2017. godine

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Filozofski fakultet

Dolores Mofardin

Boris Maruna i Charles Bukowski: sličnosti i razlike

Završni rad

JMBAG: 0242021832, redovna studentica

Studijski smjer: Latinski jezik i rimska književnost, Hrvatski jezik i književnost

Kolegij: Suvremena hrvatska književnost

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Kroatistika

Mentor: Doc. dr.sc. Daniel Mikulaco

Pula, rujan 2017. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, Dolores Mofardin, studentica na Odsjeku za kroatistiku i Odsjeku za romansku i klasičnu filologiju Filozofskog fakulteta u Puli ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi ili u radu namijenjenu nekom drugom predmetu na Odsjeku za kroatistiku, odnosno na Filozofskom fakultetu u Puli.

Student

U Puli 20. rujna 2017. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Dolores Mofardin, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Boris Maruna i Charles Bukowski: sličnosti i razlike koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

Potpis

U Puli 20. rujna 2017.

Sadržaj:

1. Uvod	5
2. Život i djelo Charlesa Bukowskog	8
3. Život i djelo Borisa Marune	14
4. O poetičkim i pop-kulturnim osobitostima naraštaja 20-ih i 30-ih	18
4.1. O iskustvu egzistencije i iskustvu jezika hrvatskoga pjesništva	19
4.2. <i>Beat</i> generacija	19
4.3. O elementima erotskoga u pjesništvu	20
5. Pjesništva Borisa Marune i Charlesa Bukowskog	21
5.1. Komparativna analiza pjesama dvaju autora	24
6. Zaključak	35
7. Literatura	36
8. Sažetak	37
8.1. Sažetak na hrvatskome jeziku	37
8.2. Sažetak na engleskom jeziku	38

1. Uvod

Svaka književna generacija ima svoje junake. Američka generacija 80-ih godina prošloga stoljeća za svojega junaka odabrala je Charlesa Bukowskog, staroga pokvarenjaka koji je pisao rječnikom lako razumljivim svim generacijama. Bukowski dolazeći s ulice motiv svojih djela upravo tamo pronalazi te postaje glavnim protagonistom svojih djela pod pseudonimom Henry Chinaski. Pišući o alkoholu, ženama, seksu, radu u pošti te o svakodnevnom životarenju pomiče granice (ne)dozvoljenoga i poništava tabue. Stvara novu stvarnost koja progovara o životu na rubu egzistencije, na samome dnu društvene ljestvice. S druge strane, buntovnik i emigrant Boris Maruna traži svoje mjesto pod američkim suncem. Bježeći od domovine odlazi u Ameriku gdje nakon završetka fakulteta započinje s pisanjem. On je promatrač i kritičar Amerike i njezine mladeži, iskorištava dobrobiti američkoga tla. Njegov stil pisanja pomalo nalikuje stilu pisanja Bukowskoga – prepun je ironija, karikatura i opisivanja. Ipak, Marunova velika bol ostaje njegova domovina – Hrvatska, idealizira ju i postavlja kao glavnu temu brojnih pjesama. Idealizira domovinu do svojega povratka, nakon toga ponovo žudi za američkim suncem i vraća se pokunjene glave. U završnome radu koristit ću se metodom opisivanja i metodom komparacije: na temelju podataka o književnicima usporedit ću njihove životopise te stilove pisanja. Na kraju rada donosim komparativnu analizu nekoliko njihovih pjesama. Također, baviti ću se poetičkim i pop-kulturalnim osobitostima naraštaja 20-ih i 30-ih godina prošloga stoljeća, *beat* generacijom¹ i elementima erotskoga u pjesništvu.

¹ *Beat* generacija američki je socijalni i književni pokret koji započinje 1950-ih; značajke su pokreta sloboda, egzistencijalizam, spontanost, kontroverzност.

2. Život i djelo Charlesa Bukowskog

Henry Charles Bukowski rođen je 16. kolovoza 1920. godine u Andernachu u Njemačkoj. Umire 9. ožujka 1994. godine u San Pedru nakon borbe s teškom bolešću. Sin američkoga vojnika poljskih korijena Henricha Bukowskog i majke Katharine Fett. S roditeljima u trećoj godini života seli u Ameriku. Prvotno su živjeli u Baltimoreu, a kasnije odlaze u Los Angeles gdje Charles provodi većinu svojega života. Pohađao je Los Angeles High School, a nakon mature upisuje Los Angeles City College i odabire smjer umjetnost, novinarstvo i književnost. Svoje fakultetsko obrazovanje prekida nakon dvije godine studija. U ranim tinejdžerskim godinama prvi put dolazi u doticaj s alkoholom koji će mu, kako sam Bukowski kaže, pomoći na dulje vrijeme². Bukowski kao sin američkoga vojnika i majke, njemačke prostitutke, nije imao nimalo lagodan život. Za vrijeme mladenačkih dana njegovi su ga vršnjaci zlostavljali i otac ga je maltretirao te je kao mladić bio sramežljiv i povučen što dovodi do daljnjih problema s opijatima i drugim porocima.

Bukowski kao jedan od najtraženijih pisaca 20. stoljeća, poznat po prepoznatljivom stilu pisanja (odlikuje ga jednostavnost, otvorenost, svakodnevni problemi, neugodni opisi i nebirani ulični rječnik), opisuje egzistenciju na samome rubu društvenoga života. Svojim autobiografskim pričama, alkoholom, kockanjem, muško-ženskim odnosima osvaja mnogobrojnu publiku i stječe popularnost.

Potječe iz siromašne i neuzorne obitelji. Svoju prvu priču objavio je u 24. godini, a pisanjem se bavi od tinejdžerske dobi. Nakon prve objavljene priče objavio je nekoliko zbirki pjesma. Pisanju se u potpunosti posvećuje tek u 49. godini na poticaj izdavača Johna Martina³ koji mu je obećao plaćati 100 dolara mjesečno pod uvjetom da da otkaz u pošti i posveti se pisanju. Bukowski je na to rekao:

*Imam dva izbora: ostati u pošti i poludjeti ili se igrati pisca i umrijeti od gladi.
Odlučio sam gladovati.*

(Bukowski, u svojem pismu uredniku Johnu Martinu iz 1989. godine)

² "This alcohol is going to help me for a very long time" - jedna od zabilješka Bukowskoga.

³ John Martin glavni je urednik u američkoj izdavačkoj kući Black Swan Press

Bukowski nije imao lake književne početke: konstantna odbijanja izdavačkih kuća dovode ga do blokade pisanja i depresije koja postaje uvod u alkoholizam. Kako dolazi sa samoga dna društvene ljestvice, on se toga dna i držao - to mu je bilo uporište u daljnjemu stvaranju i upravo iz takvoga života on izvlači ideje o svojem pisanju. Njegova djela izdavana su iz malenih izdavačkih kuća kojima je do samoga kraja ostao vjeran. Bukowski svoju radničku karijeru započinje u tvornici krastavaca, u dobi od 24. godine. Nakon uzastopnoga odbijanja izdavačkih kuća on započinje raditi razne fizičke poslove kako bi preživio: radio je kao perač suđa, čistač, lijepio je postere po oglasnim mjestima, radio je u pošti 13 godina, što je bilo njegovo najduže trajno zaposlenje. Nakon svojega stalnoga i dužega zaposlenja napisao je svoj prvi roman *Post Office* (Pošta) inspiriran pijancom koja se zapošljava u pošti te nakon mnogih problema, pijanstava i žena napušta taj posao. Nakon svojega prvog romana napisao ih je još nekoliko:

- *Post office* (1971.) – *Pošta*
- *Factotum* (1975.) – *Faktotum* – ekraniziran
- *Women* (1978.) – *Žene*
- *Ham on Rye* (1982.) – *Lovac ispod žita*
- *Hollywood* (1989.) – *Hollywood*
- *Pulp* (1994.) – *Šund* – posthumno objavljen

Poezija:

- *Flower, Fist, and Bestial Wail* (1960)
- *It Catches My Heart in Its Hands* (1963)
- *Crucifix in a Deathhand* (1965)
- *At Terror Street and Agony Way* (1968)
- *Poems Written Before Jumping Out of an 8 story Window* (1968)
- *A Bukowski Sampler* (1969)
- *The Days Run Away Like Wild Horses Over the Hills* (1969)
- *Fire Station* (1970)
- *Mockingbird Wish Me Luck* (1972),

- *Burning in Water, Drowning in Flame* (1974)
- *Scarlet* (1976)
- *Maybe Tomorrow* (1977)
- *Love Is a Dog from Hell* (1977),
- *Play the Piano Drunk Like a Percussion Instrument Until the Fingers Begin to Bleed a Bit* (1979),
- *Dangling in the Tournefortia* (1981),
- *War All the Time* (book)|*War All the Time* (1984)
- *You Get So Alone at Times That It Just Makes Sense* (1986)
- *The Roominghouse Madrigals* (1988),
- *Septuagenarian Stew: Stories & Poems* (1990)
- *People Poems* (1991)
- *The Last Night of the Earth Poems* (1992),
- *Betting on the Muse: Poems and Stories* (1996),
- *Bone Palace Ballet* (book)|*Bone Palace Ballet* (1998)
- *What Matters Most Is How Well You Walk Through the Fire.* (1999)
- *Open All Night* (book)|*Open All Night* (2000)
- *The Night Torn Mad with Footsteps* (2001)
- *Sifting Through the Madness for the Word, the Line, the Way* (2003)
- *The Flash of the Lightning Behind the Mountain* (2004)
- *Slouching Toward Nirvana* (2005)
- *Come on In!* (2006)
- *The People Look Like Flowers at Last* (2007)
- *The Pleasures of the Damned* (2007),
- *The Continual Condition* (2009)

Kratke novele:

- *Confessions of a Man Insane Enough to Live with Beasts* (1965)
- *All the Assholes in the World and Mine* (1966)
- *Notes of a Dirty Old Man* (1969)

- *Erections, Ejaculations, Exhibitions, and General Tales of Ordinary Madness* (1972)
- *South of No North* (1973),
- *Hot Water Music* (1983)
- *Tales of Ordinary Madness* (1983)
- *The Most Beautiful Woman in Town* (1983)
- *Portions from a Wine-stained Notebook: Short Stories and Essays* (2008)
- *Absence of the Hero* (2010)
- *More Notes of a Dirty Old Man* (2011)

Knjige:

- *Shakespeare Never Did This* (1979); expanded (1995)
- *The Bukowski/Purdy Letters* (1983)
- *Screams from the Balcony: Selected Letters* (1993)
- *Living on Luck: Selected Letters, vol. 2* (1995)
- *The Captain Is Out to Lunch and the Sailors Have Taken Over the Ship* (1998)
- *Reach for the Sun: Selected Letters, vol. 3* (1999)
- *Beerspit Night and Cursing: The Correspondence of Charles Bukowski and Sheri Martinelli* (2001)
- *Sunlight here I am: Interviews and encounters, 1963 - 1993* (2003)

Bukowski, probisvijet i pisac s američkoga dna društvene ljestvice, probija se na vrh društvene ljestvice svojim djelima. Popularan već za vrijeme svojega života, ni nakon niza godina koje su protekle nakon njegove smrti njegova popularnost ne jenjava. Predstavnik je drugoga vala *beat* generacije - generacije koju obilježava boemski životni stil te sloboda govora, pisanja i izražavanja. Prezirao je sve oblike društvenih normi i nije volio nikakva ograničenja u pisanju. Njegova su djela svojevrsna autobiografija u kojima je glavni ili epizodni protagonist gotovo svih njegovih romana njegov alter ego Henry Chinaski. Kroz svoj alter ego on progovara o svojim životnim stavovima, problemima i besmislu života. U romanima često niže događaje iz života i razmišljanja pripovjedača. Romani često prate tok svijesti autora. Glavne su

preokupacije njegovih književnih djela zapušteni alkoholičari, pijane kurve, ružni, prljavi, zli ljudi američkoga društva, a glavna tema svih njegovih djela jesu žene. Žene i alkohol nit su vodilja kroz cijeli njegov književni opus. Pisao je o problematici koja je bila uobičajna za svakoga američkog čovjeka.

U prvim dvama romanima⁴ on se još uvijek bori za svoje mjesto pod suncem te podosta ozbiljno pristupa pisanju, dok je u romanu „Žene“, koji Bukowski objavljuje 1978. godine, glavni protagonist romana Henry Chinaski u kojemu on kao afirmirani pisac opisuje svoja iskustva sa ženama i svoje razne dogodovštine te slobodno progovara o seksu. Radeći svakakve slabo plaćene poslove kako bi zaradio za kruh (i za alkohol) on polako piše svoja najbolja djela. U romanu „Žene“ može se vidjeti autorova opuštenost i samopouzdanje jer je već stekao priznanje pisca. Iskorištava svoju popularnost javnim čitanjem svojih djela od kojih dobiva male honorare. Ti su mu honorari nužni za preživljavanje. Njima si priuštava i alkohol i žene. Mlade djevojke i žene postaju doslovno zalučene njegovim likom i djelom. Iako fizički neprivlačan, on je stvorio svojevrsnu karikaturu bubuljičavoga nosatoga alkoholičara koji obožava žene.

Roman „Žene“ prema mnogim kritičarima nije najbolje djelo jer uobičajnim svakodnevnim jezikom opisuje razne erotske dogodovštine, što je u vrijeme 80-ih bio velik tabu. Drugačiji tip autobiografskoga romana koji je šokirao književne kritičare jer u djelu opisuje alkoholičara i šovinista koji pisanjem zarađuje novac kojim pribavlja alkohol i dobiva žene, ali ipak iza tog paravana alkoholičara i šovinista skriva se veliki emotivac koji uspijeva spojiti razuzdan način života s pisanjem.

Poezija obuhvaća velik opus njegovih književnih djela. Bukowski svoje misli prenosi na svoje djelo „Zabilješke prljavog starog pokvarenjaka“, to su uglavnom pseudo-prozni zapisi koje je pisao za list „Open City“⁵. Urednik časopisa „Open City“ ponudio je Bukowskome apsolutnu slobodu i otvorenost u pisanju. „Zabilješke prljavog starog pokvarenjaka“ zapisi su i kratke novele o njegovu životu gdje on pokazuje svoju duboku emocionalnost koja je potkovana alkoholom. Književna je publika za vrijeme 80-ih godina prošloga stoljeća trebala izlaz iz tabua, a njegova književna djela prvi su korak ka otvorenom i slobodnom pisanju. Iako Bukowski sebe predstavlja kao

⁴ „Pošta“ i „Factotum“

⁵ Tjedni list

ravnodušnoga nihilista kojemu su žene i seks glavna preokupacija, ovaj stari pokvarenjak mnogo je radio na sebi i razvijao se kroz svoja pisanja, iako je on sam za sebe govorio da jedino može pisati kada je u potpunosti pijan. Birao je velike teme: starenje, ljubav, život, smrt. U pseudo-proznim zapisima „Zabilješke prljavog starog pokvarenjaka“ Bukowski se osvrće na samoga sebe, na zbilju koja ga okružuje, piše neopterećen normama te uz potpunu slobodu koju mu dozvoljava nakladnik časopisa on progovara o emocijama i brigama. Politikom se nije htio pretjerano baviti. U nekoliko pjesama koje su posvećene politici prisutno je blaćenje vlasti i omalvažavanje. Volio je pisati o socijalnome stanju, o ljudskoj taštini.

Razlika između diktature i demokracije je ta što u demokraciji prvo glasate pa tek onda primete naređenja, dok u diktaturi ne morate gubiti vrijeme na glasanje.⁶

Njegova su djela protkana humorom, nekada direktnim, a nekada indirektnim crnim humorom. Premda zbog svoje direktnosti i grubosti nije po svačijemu ukusu, on polako stvara svoju književnu publiku. Pisao je svake noći - volio je pisati. Ono što je napisao nikada nije prepravljao, već je istoga jutra slao svojem uredniku Johnu Martinu.

U dobi od 66 godina on nakladniku Johnu Martinu 8. prosinca 1986. godine piše pismo zahvale jer ga je odabrao kao autora da piše za njegovu izdavačku kuću, a ujedno mu se žali jer misli da je protratio svoj život vidno razočaran svijetom oko sebe. Piše, također, i zahvaljuje mu što on sam nije protratio svoj život, već je odabrao pravi posao za sebe. Bukowskome su alkohol i pisanje bili bijeg od stvarnosti, papir koji je trpio baš sve od pohvale do pokude. Njegov razvratni život nije imao treći izbor, već pisanje do samoga kraja. On sam nije znao ni mogao trpiti vanjski svijet - razočaran svime što ga okružuje odao se alkoholu i postao najpoznatiji alkoholičar među pjesnicima.

Bukowski umire u poprilično visokim godinama života s obzirom na životne navike, u dobi od 73. godine nakon borbe s teškom bolešću⁷.

⁶ Jedan od njegovih citata.

⁷ Umire od leukemije 9. ožujka 1994. godine u bolnici u San Pedru – Kalifornija.

3. Život i djelo Borisa Marune

Boris Maruna rođen je 13. travnja 1940. godine u Podpragu, malenome zaselku na obroncima Velebita. Umire 14. lipnja 2007. godine u Zagrebu. Godine 1960. emigrira u Italiju te 30 godina živi u emigraciji u Italiji, Argentini, SAD-u, Velikoj Britaniji i Španjolskoj. Završio je studij angloameričke književnosti na sveučilištu Loyola u Los Angelesu i Estudios Hispánicos u Barceloni smjer hispanistika. Neimaština, želja za slobodom i vlastiti slobodni nazori, a kasnije i politički progoni, naveli su Maruna na emigraciju. On se sa svojom dvojicom braće, Petrom i Šimom, odlučio za bijeg u talijanski logor gdje su se nalazili mnogi drugi politički emigranti. Iz Italije braća kreću na put za Argentinu gdje su se smjestili kod Štefice i Vinka Nikolića⁸. Maruna je nakon toga ponovno boravio u Italiji, pa u Španjolskoj, pa neko vrijeme u Velikoj Britaniji gdje je radio u uredništvu „Nove Hrvatske“ i naposljetku u SAD-u. Tamo mu ujak, svećenik i sveučilišni profesor omogućuje studij na sveučilištu Loyola u Los Angelesu koji završava magisterijem. Svoje prve pjesme objavio je u „Hrvatskoj Reviji“⁹, a prva knjiga („I poslije nas ostaje ljubav“ iz 1964. godine) izišla je u „Knjižnici Hrvatske Revije“¹⁰. Godine 1972. izišla je njegova knjiga pjesama „Govorim na sav glas“. Boris Maruna postao je pjesnik bunta, mlade nade i pjesnik političke emigracije ili „Prolječar“, kako su ga nazivali. Marunove pjesme govore o onome što su svi mislili, ali je bilo zabranjeno reći u 70-ima prošloga stoljeća u Hrvatskoj zbog političkih napetosti.

Maruna se 70-ih godina prošloga stoljeća našao u Americi za vrijeme hipi pokreta i bitnika i družio se s mnogim američkim pjesnicima i buntovnicima. On nije bio ni boem ni pjesnik, on je bio vrlo obrazovan i otvoren za tuđa mišljenja, svojevrsni kritičar društva. Zbližio se s američkim „beat“ pjesnicima te je ponajviše učio od samoga Charlesa Bukowkog kojega je kasnije i preveo na hrvatski jezik. Maruna je pisao po svojem uzoru smatrajući da poeziju treba pisati tako da ju mogu čitati i oni koji su slabije upućeni u književnost. Cilj pisanja bio je da sami stihovi proizlaze iz ulica i kavana. On je svojim načinom pisanja, baš kao i njegov uzor, htio provocirati i šokirati svoje čitatelje. Maruna se 1990. godine vratio iz emigracije na poziv predsjednika

⁸ Vinko Nikolić bio je hrvatski emigrant, pisac, pjesnik, novinar, književni kritičar, urednik časopisa Hrvatska revija.

⁹ Časopis „Hrvatska revija“ utemeljen je u Matici hrvatskoj 1928. godine; kasnije ga pokreću Vinko Nikolić i Antun Bonifačić u Buenos Airesu. Časopis - tromjesčnik izlazio je u Buenos Airesu, Parizu, Barceloni, Munchenu...

¹⁰ Izdavač književnih djela u doba Jugoslavije.

Franje Tuđmana¹¹, nakon povratka imenovan je ravnateljem Hrvatske matice iseljenika¹². Kao i mnogi za to vrijeme priklonio se predsjedniku Tuđmanu i komunistima zbog oportunističke vrijednosti. Po povratku Maruna je bio od velike pomoći hrvatskim iseljenicima, ali je pomagao i onima koji su ostali i ratovali 1991. godine. Nedugo nakon njegova dolaska došlo je do loma politike HDZ-a te je on nakon sukoba s predsjednikom Tuđmanom maknut s mjesta Hrvatske matice iseljenika. Marunu je to pogodilo, ali nije se predao nego je i dalje pisao i radio. Godine 1995. Matica hrvatska imenovala ga je urednikom „Vijenca“¹³ i 1997. godine urednikom „Hrvatske Revije“.

Godine 1999. Pavle Kalinić ponudio mu je mjesto u Novinarskom domu i mjesto u Savjetu SDP-a. Maruna na to pristaje zbog čega mu zamjeraju mnogi njegovi prijatelji u emigraciji. Nakon što su Račan i Mesić¹⁴ pristupili svojim funkcijama, njemu je vraćeno mjesto ravnatelja Hrvatske matice iseljenika. Iz Hrvatske matice iseljenika Maruna odlazi u diplomaciju i imenovan je veleposlanikom Čilea. Njegov odlazak u Čile bio je također način prekrivanja njegove teške bolesti pluća. Otišao je na liječenje. Marunine pjesme pisane su slobodnim stihom. Njihov je ritam govorni, ležerni, tako da se lako da primijetiti autorovo mišljenje i izravnost. Najzrelija Marunina pjesnička zbirka objavljena je 1996. godine s neobično istinitim i gotovo rugalačkim naslovom „Bilo je lakše voljeti te iz daljine“, zbirka puna naziva „Hrvatska – bilo je lakše voljeti te iz daljine napisana“ napisana je u stihu, ali je istodobno izrečena u prozi, napisana po uzoru na Charlesa Bukowskog i Ezru Pounda¹⁵. Pjesma iznosi gorko iskustvo povratnika, hrvatskoga pjesnika koji je svoje pjesme ispjevao u ludilu prosječnosti. Kao emigrant Maruna je čeznuo za svojom domovinom. Nakon dolaska ona se prikazala nakon svih pretvorbi, tranzicija i stjecanja nezavisnosti. Pišući o Hrvatskoj iz dijaspe osjeća čežnju prema domovini maštajući kako bi svojim dolaskom učinio mnoge promjene, gledajući probleme iz daljine, međutim dolaskom uviđa pravo stanje stvari i postaje nemoćan i bezvoljan razmišljajući o njoj domovini. Još u doba emigracije Maruna je napisao pjesmu „Hrvati mi idu na jetra“. Njemu Hrvati nisu „išli na jetra“, nego mu je smetala onovremena nezavisnost i aktualni problemi u Hrvatskoj te je jednom prilikom izjavio: „Hrvatska, volim te u sebi, ali ne sebe u tebi.“ aludirajući pritom

¹¹ Franjo Tuđman bio je povjesničar, akademik HAZU i prvi predsjednik samostalne Republike Hrvatske.

¹² HMI je ustanova koja djeluje od 1951. godine; obavlja društvene i privredne djelatnosti hrvatskih iseljenika.

¹³ „Vijenac“ je hrvatski časopis, dvotjednik; izlazi u sklopu Matice hrvatske.

¹⁴ Ivica Račan i Stipe Mesić hrvatski su političari.

¹⁵ Ezra Pound američki je književnik, pjesnik i kritičar te jedan od najvećih modernističkih pjesnika 20. stoljeća.

na stanje u Hrvatskoj. On je u pjesmi „Hrvati mi idu na jetra“ naveo Hrvate koji dižu revolucije koje nemaju pozitivan ishod, Hrvate koji sjede u kafićima i jedući i pijući žale se na problematiku nezavisne Hrvatske, ljude koji će radije otići u emigraciju nego nešto poduzeti. On sam sebe ne isključuje iz tih opisa, već navodi:

„Hrvati mi idu na jetra
Nikakvo čudo: družim se s njima
Već trideset i osam godina“¹⁶

Hrvate navodi kao borben narod, poziva ih na buđenje i poduzimanje nekakve akcije. Marunin način pisanja o domovini nije u stilu veličanja i hvaljenja Hrvatske države, već joj se obraća s visine. Kao sin domoljuba odlazi u svijet i ostavlja iza sebe Hrvatsku i njezinu „zatupljenost“ pišući o njoj i obraćajući joj se s visine i pritom se nikada ne emancipirajući od toga da je Hrvat, već samo od Hrvatske kao države koja je u političkim problemima koje on, gledajući ih iz daljine, smatra izrazito lako rješivima. Međutim sve to pisanje o domovini zapravo donosi dimenziju čovjeka koji pati za svojim korijenima, koji prepun emocija nju opisuje na pomalo bahat način, ali nikako sa zlom namjerom. Maruna je jedan od onih pjesnika koji su svojim pjesmama opisivali stvarnost i „prepisivali“ život te muku mučili zbog sitnih nepravda.

Maruna je objavio sljedeća djela:

- *I poslje nas ostaje ljubav, 1964.*
- *Govorim na sav glas, 1972.*
- *Ograničenja, 1986.*
- *Ovako, 1992.*
- *Bilo je lakše voljeti te iz daljine, 1996.*
- *Prvi čovjek, 1986*
- *Upute za pakleni stroj, 1998.*
- *Era piu facile amarti da lontano (I Croatu nu danno sui nervi), 2000.*
- *Ovako je pisao Katul, 2005.*

¹⁶ Iz pjesme Hrvati mi idu na jetra, “Upute za pakleni stroj”, 105. str.

Autor kronike „Otmičari izgubljena sna“ koja detaljno opisuje neuspjeli teroristički čin hrvatskih emigranata s kojima je Maruna dijelio mišljenje o nezavisnoj Hrvatskoj. Otmičari američkog putničkog zrakoplova 10. rujna 1976. godine na čelu sa Zvonkom Bušićem izveli su otmicu aviona u kojemu je bila lažna bomba, leteći preko raznih europskih gradova i bacajući letke o slobodnoj Hrvatskoj. Maruna se našao u sredini te akcije, bio je između sudnice i tamnice, htio je spasiti svoje sunarodnjake radeći za njih kao prevoditelj. On je u toj situaciji reagirao kao pravi pjesnik - zapisivao je svoje refleksije i dvojbe tijekom procesa. Zvonko Bušić, navodno ključna osoba akcije koju je smislio, s još tri osobe osuđen je na doživotan zatvor, međutim 2008. godine je pomilovan i vraćen u Hrvatsku. Maruna je ovim djelom htio ukazati na podčinjeni položaj Hrvatske unutar Jugoslavije.

Živeći u emigraciji i pišući sentimentalne pjesme o Hrvatskoj on je oko svoje šezdesete godine shvatio da cijeli život tuguje za domovinom. Vraća se u svoju domovinu i shvaća da to nije ono što je on zamišljao. Zbog tuge, ali i teške bolesti pluća koja ga je zadesila, vraća se u Ameriku zauzevši mjesto ambasadora Čilea. Preveo je djela Octavia Paza¹⁷, Charlesa Bukowskog, Pabla Nerude¹⁸, Nicanora Parre¹⁹ i mnoge druge.

Boris Maruna bio je pjesnik hrvatskih korijena koji je 30 godina živio u emigraciji. Porijeklom je Hrvat, iako se ni po čemu ne bi mogao tako nazvati. Živio je američkim životom pišući u američkome stilu bunta: buntovno se borio protiv vlasti u domovini pišući pjesme i oštro kritizirajući vladu, ali i ljude koji pasivno prihvaćaju takav režim vlasti. Nakon povratka u domovinu shvatio je da to nije ona zemlja koju je on napustio, koju je godinama sanjao i zamišljao. Vratio se u Čile da proživi ostatak života na svoj „američki način“ i samo povremeno nazivao svoje hrvatske prijatelje da im ispriča svoje latinoameričke dogodovštine. Svoj životni rad i pisanje ipak je poklonio Hrvatskoj državi pišući joj pjesme. U dobi od 67 godina vraća se u Hrvatsku i umire u KC Dubrava ostavljajući za sobom ženu, kći Drinu i mnoštvo djela.

¹⁷ Octavian Paz rođen je u Meksiku, političar, pjesnik i dobitnik Nobelove nagrade za književnost 1990. godine.

¹⁸ Pablo Neruda, čileanski pjesnik, politički emigrant, pjesnik, dobitnik Nobelove nagrade za književnost 1971. godine.

¹⁹ Nicanor Parra, čileanski pjesnik, matematičar i fizičar.

4. O poetičkim i pop-kulturnim osobitostima naraštaja 20-ih i 30-ih

U Europi se 1920. godine nakon Drugog svjetskog rata javlja skupina američkih i europskih pisaca koji se okupljaju u Parizu. Pariz je u vremenu nakon Prvog svjetskog rata postao veliko okupljalište pisaca zbog svoje liberalnosti. pisci se sastaju u salonima i kafićima, gdje su pili, pušili te često imali ljubavne afere. Živjeli su slobodno. Njihov cilj bio je šokirati publiku opisujući surovu realnost, ne birajući riječi, pišući jednostavnim jezikom i uličnim žargonom. Nazvati skupinu mladića, buntovnika, književnom generacijom bila je velika stvar. Oni su to upravo i bili - generacija izgubljenih momaka i djevojaka koji nakon rata nisu znali kamo se okrenuti: pisati po uzorima ili pisati na svoj nov način. Prikazujući realističku sliku stvarnosti, pisanje bez cenzure, erotizmi, opisivanje surove seksualnosti postao im je glavni cilj. Bio je to velik šok za književne kritičare. Među glavnim su akterima toga europskog pokreta Ernest Hemingway²⁰, Gertrude Stein²¹, Thomas Stearn Eliot²², Ezra Pound, Francis Scott Fitzgerald²³, John Dos Passos²⁴ i mnogi drugi. Naziv „Izgubljena generacija“ dobivaju kad je Gertrude Stein na jednome od njihovih okupljanja izjavila: „Svi ste vi izgubljena generacija.“ Među najpoznatijim je romanima koji su proizašli iz izgubljene generacije „Veliki Gatsby“ od Francisa Scotta Fitzgeralda koji opisuje *jazz* i drugu stranu mita o američkome snu. Ernest Hemingway također piše svoj roman „The Sun Also Rises“ 1926. godine u kojemu opisuje grupu američkih i britanskih bogataša i boema koji žive u Francuskoj i Španjolskoj i koji su pripadnici izgubljene generacije. Osjećaj bunta, nemoći i poraženih glavnih likova ono je što obilježava stvaralaštvo Ernesta Hemingwaya. On je cijeli život pisao u duhu izgubljene generacije.

²⁰ Ernest Hemingway američki je pisac i vojnik; pisac mnogih književnih djela kao što su: „Zbogom oružje“, „Snjegovi Kilimandžara“, „Pobjednik ne dobiva ništa“, „Kome zvono zvoni“ i mnoga druga.

²¹ Gertrude Stein američka je pjesnica koja je skoro cijeli život provela u Parizu; umjetnica i mentorica Ernestu Hemingwayu.

²² Thomas Stearns Eliot, pjesnik, dramatičar, književni kritičar, dobitnik je Nobelove nagrade 1948. god. i Getheove nagrade 1954. godine, nosilac je 16 doktorata.

²³ F. Scott Fitzgerald američki je pisac romana i novela koji obilježavaju *jazz* eru. Jedan od najvećih pisaca 20. stoljeća.

²⁴ John Dos Passos američki je književnik; pisao je djela o društveno-ekonomskom sustavu, pripadnik Izgubljene generacije.

4.1. O iskustvu egzistencije i iskustvu jezika hrvatskoga pjesništva

U svojoj knjizi „Hrvatsko pjesništvo od 1950. do 2000. godine prof. dr. sc. Cvjetko Milanja²⁵ istražuje pjesnike koji se okupljaju oko časopisa „Krugovi“ i još niz pjesnika koji dijele sličnu ili istu poetsku praksu. Donosi rekonstrukciju i analiziranje pjesničke prakse okupljenih oko časopisa „Razlog“. Cvjetko Milanja obrađuje izvore pjesničke inspiracije i njihove sličnosti i razlike, obradio je 77 pjesnika. Donosi podjelu na tri generacije: generaciju razlogovaca (okupljeni oko časopisa Razlog), generaciju krugovaša (okupljeni oko časopisa Krug) i generaciju pitanjaša (donose gramatološki obrat, tj. promjenu pjesničke paradigme). Krugovaški pjesnici bave se problematikom egzistencije - pjesnik opisuje gnoseološku poziciju lirskoga subjekta. Razlogovska generacija vezuje se uz filozofsko - ontološku ili filozofsku estetiku. Generacija pitanjaša zaokupljena je simbolima, pišu po uzoru na simboliste, značenje simbola vezuju uz tekst, dok označeno određuje čitatelj. Masovni mediji postaju nova poetika zbilje jer nastoje ogoliti svijet do tjelesnosti te tu tjelesnost ugrađuju u svijet stvari. Knjževnost je počela gubiti vlastitu zbilju i nastojala je koristiti iskustva drugih umjetnosti: likovnih, filmskih, televizijskih stvarajući nove tehnološke postupke koji proučavaju spoznaju, želju i moć kako bi stvorila novu književnu praksu. Nastaje podjela na „visoku“ i „nisku“ književnost. U toj književnosti kvorumashi preuzimaju baveći se problematikom egzistencije. U književnosti izbija „ja“, gdje autori sami sebe stavljaju u položaj lirskoga subjekta.²⁶

4.2. *Beat* generacija

Beat generacija generacija je književnika koja se javlja 1950-ih u američkim književnim i kulturnim krugovima. Okupljeni su oko San Francisca, Greenwich Villagea i New Yorka. Članovi *beat* generacije bili su boemski borci za slobodu, spontanost, kreativnost i različitost. Javljaju se nakon Drugog svjetskog rata. Oni se vlastitim životnim stavovima suprotstavljaju standardnim normama i vrijednostima potrošačkoga društva. Važniji su predstavnici Allen Ginsberg²⁷, Gregory Corso²⁸, Jack Kerouac²⁹ i

²⁵ Cvjetko Milanja hrvatski je književni povjesničar i teoretičar.

²⁶ Iz djela Cvjetka Milanje „Hrvatsko pjesništvo od 1950. do 2000. godine, IV. dio

²⁷ Allen Ginsberg bio je američki pjesnik i pisac, zalagao se za slobodu govora, napisao je pjesmu Howl i mnoge druge pjesme.

William Burroughs³⁰. Kao pratnja književnom buntovničkom pokretu javljaju se i glazbeni bendovi koji su neizravno povezani s *beat* generacijom te u tome stilu i stvaraju. Među najpopularnijim *beat* bendovima 50-ih i 60-ih godina prošloga stoljeća bili su grupa The Doors. The Doors je američki rock sastav nastao 1965. godine. Njihova je glazba mješavina popa, rocka i bluesa s notom psihodelije. Tekstovi su napisani pod utjecajem Williama Bleakea³¹ i Friedricha Nietzschea³², Baudelairea³³. Poremećivanjem osjetila do prodiranja u nepoznato bio im je glavni motiv, članovi benda bili su poznati po konzumiranju raznih psihoaktivnih droga i alkohola. Sam naziv „The Doors“ znači vrata u nepoznato. Predvodnik grupe i pjevač James Douglas (Jim Morrison), ekscentričan autor koji voli čitati i poznaje književnost, upoznaje Raya Manzareka koji postaje klavijaturist u bendu. Počeli su živjeti boemskim životom. Jim Morrison, osim što je bio tekstopisac, autor je nekoliko knjiga poezije, dokumentaraca te kratkoga filma. Morrison je postao svojevrsni seks simbol, boem za kojim su ludile mnoge generacije. The Doors postaje bend osebnih testova, zagovornik slobode te postaje djelom *beat* generacije.

4.3. O elementima erotskoga u pjesništvu

Od početka pokreta „Izgubljena generacija“ 20-ih i 30-ih godina prošloga stoljeća erotizmi i pornografsko pisanje prelaze u svakodnevnu književnost i izlaze iz prostora tabua. Povlače se granice u pisanju pa prava pornografija ostaje u filmu i slikarstvu. Glavna razlika između pornografije i erotizama ovisi o stereotipima koji su potkovani psihološkim, etičkim, feminističkim ili estetskim čimbenicima. Temeljna je razlika u tome što pornografija nema cenzure - seksualni čin prikazuje se otvoreno i slobodno, dok se u erotizmu sam seksualni čin ne prikazuje otvoreno pa se ona naziva

²⁸ Gregory Corso američki je pjesnik i najmlađi član *beat* generacije.

²⁹ Jack Kerouac, američki pjesnik i novelist, pripadnik *beat* generacije, napisao je mnoga književna djela i umro od predoziranja alkoholom.

³⁰ William S. Burroughs, američki pisac i umjetnik, pripadnik *beat* generacije i veliki postmoderni autor koji je imao velik utjecaj na popularnu kulturu i književnost.

³¹ William Blake engleski je književnik, slikar i grafičar; utjecaje vuče iz renesanse.

³² Friedrich Nietzsche njemački je filozof, pjesnik, skladatelj, klasični filolog i jedan od najutjecajnijih mislilaca 18. stoljeća.

³³ Charles Baudelaire francuski je pjesnik i kritičar, simbolist, pisao je poeziju i pjesme u prozi. Među najznačajnijim je djelima zbirka pjesama „Cvjetovi zla“.

i „meka“ pornografija.³⁴ Izgubljena generacija „načela“ je oslobađanje od ustaljenih forma, dok je *beat* generacija to sasvim proširila i prikazala javnosti kao nešto normalno i prirodno. Književni autori odlučuju se pisati jednostavnije, direktnije i istinitije. Skidaju se maske i prekidaju predrasude vezane uz nemoral, dvoličnost i iskrenost. Erotska literatura postaje dijelom globalnoga kuturnog izričaja, a u doba kad je seks postao otvorena tema, erotska je literatura porasla. Hrvatska erotska književnost razvija se nakon 2000. godine nakon promjene vladajućega režima u kojemu je seksualnost bila zabranjena za javnost. Novija hrvatska književnost polako osvaja erotska područja koja još nisu bila opisana u hrvatskoj književnosti od homoseksualnoga i lezbijskoga seksa do voajerizam, orgija, sado-mazo igara. Opisi postaju izravni, šokantni, neuljepšani i bez ograničenja.

5. Pjesništva Borisa Marune i Charlesa Bukowskog

Charles Bukowski i Boris Maruna pisci su osebujnoga načina pisanja koji osim godine rođenja (1940.) dijele još neke zajedničke note. Oboje život provode daleko od svoje rodne zemlje. Bukowski, porijeklom iz mjestašca Andernach u Njemačkoj, iako vuče poljske korijene, u trećoj godini s majkom i ocem odlazi u Ameriku. Boris Maruna rođen je u Podpragu, malome mjestu ispod planine Velebit. Njegovo je djetinjstvo obilježeno čestim seljenjem iz mjesta u mjesto. Obojica autora kao emigranti živjeli su teškim životom i siromaštvo ih je pratilo na svakome koraku. Zajedničko im je to što su im očevi vojnici, Henry Bukowski je pripadnik američke ratne vojske, dok je Marunin otac pripadnik hrvatske ratne vojske - ustaša. Boris Maruna bio je buntovnik i nezadovoljnik od samoga djetinjstva. Školu je pohađao redovito, ali nikad nije završio svoje srednjoškolsko obrazovanje. Stekao je prijatelje u književnim i likovnim krugovima, no zbog nestabilnoga stanja u državi njegov se talent uz veliko buntovništvo nije mogao razviti te zbog pobuna i neprimjerenoga ponašanja završava u zatvoru. Iz zatvora bježi u Italiju, a kasnije u Ameriku, sa svojom braćom Perom i Šimom. Bukowski je imao trnovit put do slave - nakon dolaska u Ameriku s majkom i nasilnim ocem nije upoznao lagodan život. Trpjeli su veliko siromaštvo. Maltretirali su

³⁴ Usporedbu erotike iz pornografije donosim iz knjige "Prijava problem Igora Mandića", poglavlje Teorija čiste pornografije (str. 154-162.)

ga otac i njegovi vršnjaci. Završava Los Angeles High School i upisuje Los Angeles City College od kojega odustaje nakon samo dvije godine zbog nemogućnosti plaćanja troškova fakulteta. U jednome od svojih pisama Johnu Williamu Corringtonu³⁵ iz siječnja 1963. godine priznaje mu da je školarina iznosila dva američka dolara, ali da mu ih otac nije htio slati. Ponašanje njegova oca prema njemu vrlo utječe na njega, piše pjesme koje su posvećene njemu. Nije imao baš lijepe riječi za oca, ali se smatrao poput drugih velikih književnika (Kafke³⁶) - da iz boli i odbijanja proizlaze najveći pisci, dok je Boris Maruna volio i poštivao svojega oca te mu je čak posvetio svoju zbirku pjesama. Bukowski se sam probijao kroz život, bez potpore roditelja ili prijatelja često posrćući i padajući na samo egzistencijalno dno. Nekoliko je godina živio kao beskućnik. Bukowski je imao jednoga prijatelja koji je, kako on kaže, uvijek bio uz njega - alkohol. Svoju prvu priču objavio je u 24. godini, nakon čega je uslijedila pauza od jedanaest godina. Za tu pauzu zaslužne su izdavačke kuće koje su odbijale Bukowskoga govoreći mu da to što on piše nisu pjesme i da nije dostojan čitanja. Posvetio se preživljavanju radeći sitne poslove s malom zaradom, povlačeći se po raznim mračnim kutovima, živeći životom skitnice, upoznao je samo dno američkoga društva - kocka, prostitutke i alkohol bili su njegova svakodnevnica sve dok nije upoznao svojega dobročinitelja Johna Martina, vlasnika izdavačke kuće *Black Sparrow Press* - jedini koji je u Bukowskome prepoznao talent obećavši mu 100 dolara mjesečno i darujući mu pisači stroj pod uvjetom da ostavi svoj stalni posao u američkoj pošti i posveti se pisanju. Bukowski je odbacio svoj stalni posao u pošti i posvetio se pisanju.

Put Borisa Marune nije popločen trnjem i živicom. Bježeći u Ameriku sklanja se kod svojega ujaka Vinka Nikolića, glavnoga urednika časopisa *Hrvatska revija*. 1964. godine objavljuje svoju prvu zbirku „I poslije nas ostaje ljubav“. Školuje se na Sveučilištu u Los Angelesu i studij završava magisterijem. Uzore u pisanju pronalazi u Lorci, Eliotu i Bukowskome, kojega je upoznao na jednome od njegovih čitanja knjiga. Stilom pisanja sličan je Bukowskom: dijele iste ili slične motive, oboje su voljeli žene niskoga morala, kockanje, utrke konja, pušenje cigareta i Ameriku koju opisuju kao zemlju gdje su dobri ljudi rođeni da umru, a zli da žive slobodno. Maruna sebe ne smatra pjesnikom. Njegova su djela ispunjena ironijom, teatralno ismijava glavne

³⁵ Blizak prijatelj Bukowskoga.

³⁶ Franz Kafka češki je pisac; pisao je romane i kratke priče; djeluje u razdoblju ekspresionizma; među najpoznatijim romanima je „Proces“.

likove i često ih izvrgava javnome ruglu. Ako je pjesma pisana autobiografski, a on postaje centralni dio pjesme, tada priznaje svoje slabosti i mane, ali sam sebe na kraju djela nikada ne ismijava - on je heroj koji kadkad pogriješi. Bukowski sebe smatra pjesnikom, ne ironizira, nego opisuje trenutnu situaciju kakva u stvarnosti i jest. Svoje likove, čak i ako naprave nekakvu grešku, ne ismijava nego tu grešku predstavi kao „manji grijeh“. Maruna u svojim djelima često spominje svoju domovinu opisujući ju kao zemlju propalih nada, rastrganoj između pohlepe vladajućih pozivajući svoje sunarodnjake na rodnoj grudi na buđenje i pobunu. Njegov život popločen je dobrim nadama, on živi, piše i sanja o svojoj rodnoj grudi pamteći ju boljom nego što jest. Daleko od svoje domovine on zaboravlja na sve loše što je proživio u njoj i pamtiti ju samo kao dobru. Hrvatska mu se ukazuje kao potreba i želja, on nju gotovo poistovjećuje sa stvarnom ženom - nedostižnom, ali željnom. On pjeva o danu kada će se pročitati njezino ime i kad će se on vratiti. Maruna ne zazire od komentiranja vlasti u domovini, često se uplitao u politiku te se pri povratku i uključio u nju, dok Bukowski ne voli pisati o politici, za njega su i ljevica i desnica jednako. Godine življenja i stvaranja na američkome tlu ostavljaju svoj utisak na Maruni, počinje se ponašati i živjeti životom Amerikanaca. Njegov način pisanja, baš kao i pisanje njegovoga uzora, karakterizira niski stil. Ideal njihove poezije bio je da poezija progovara o svakodnevnim problemima i načinu života običnoga Amerikanca te da mora biti pisana toliko jednostavno da svaki čovjek uspijeva pročitati i razumjeti njihove riječi. Takav „surov“ način pisanja, bez cenzure, pisan uličnim žargonom, donosi im naklonost publike i ubrzo se počinju razvijati. Iako su književni kritičari bili u početku šokirani takvim stilom pisanja, zbog brzog širenja popularnosti taj se stil prihvaća.

Boris Maruna, iako manje popularan od Bukowskoga, ne manje vrijedan - probija se u američku i u hrvatsku književnost. Iako Maruna i Bukowski pišu kroz cijeli svoj život, Maruna gotovo cijeli život ostaje u jednoličnoj liniji dobrog pisanja i stvaranja, ali ne i planetarne popularnosti, dok Bukowski počinje ozbiljno pisati u četrdesetdevetoj godini života. Preko noći postaje *bestseller* na američkoj književnoj ljestvici. Bukowski je napokon počeo živjeti od svoje književnosti, on koristi svoju popularnost i bavi se čitanjem uživo - svojoj publici čita svoja djela. Nit koja povezuje ova dva autora pisanje je o egzistencijalizmu i socijalnome stanju. Oba autora imali su novčanih problema, iskusili su dno. Iz toga iskustva izvlače najbolje i pretvaraju to u književnost. Bukowski i Maruna također dijele jednu sličnost, a to je erotsko pisanje.

Opisujući svoja seksualna iskustva, ne prezajući od sramote, pišu o seksu i prostitutkama koje su bile važan dio njihova života. Bukowski prednjači u erotskim opisima pomalo naginjući u pornografiju, on ih opisuje baš onakvima kakvi su i bili, dok Boris Maruna ih ublažava i piše „meku“ erotiku.

Svoje živote također završavaju slično. Boris Maruna vratio se u svoju domovinu u dobi od 51. godine, gdje je neko vrijeme stvarao, ali i doznao za svoju tešku bolest pluća od koje na kraju i umire u 67. godini života. Bukowski ostaje u svojoj voljenoj Americi, obolijeva od leukemije i umire u bolnici u San Pedru te ostaje poznat u svijetu kao otac američkoga prljavog realizma.

5.1. Komparativna analiza pjesama dvaju autora

Charles Bukowski – Igre fukanja

*Jedna je od groznijih stvari doista
biti u krevetu iz noći u noć
sa ženom koju više ne želiš fukati.
Jer one ostare, više ne izgledaju
tako dobro- čak počnu hrkati i svlada
ih malodušnost.
I tako se ponekad vrtiš u postelji
tvoje stopalo dodiruje njezino
bože koje odvratnosti!
Dok se vani iza zavjese ljulja noć
vakumirajući vas zajedno u vašoj grobnici.
Ujutro ideš u kupaonicu,
srećeš je u hodniku, pa izmjenite
par čudnih riječi dok jaja cvrče u tavi i
vani se startaju automobili.
na kraju imamo dvoje stranaca
koji sjede jedno spram drugoga
puneći usta tostom i pržeći vrelom kavom
zlovoljne glave i utrobe.
u 10milijuna domova širom Amerike
ista stvar – ustajali životi stoje
oslonjeni jedni o druge bez izlaza.
ulaziš u auto i voziš se na posao.
zatičući usput sve više stranaca:*

većina njih nečije žene i muževi
i usprkos giljotinji od šljake
oni flertuju, šale se i štipkaju,
ponekad se i uspjevaju ogrebat
negdje o kakav brzi snošaj –
jer to ne mogu kod kuće-
a onda vožnja natrag domu svom
i čekanju na Božić ili Praznik rada
ili na nedjelju
ili na bilo što.³⁷

Boris Maruna – ARS POETICA II.

*Neharnu sluzim gospoju, zamani danke traći.
Vozim kao lud, izbjegavam gradsku policiju.
Radim prekovremeno da uzdržim njezine hirove,
Da ne izazovem gnjev njezinih očiju, pogana jezika,
Da me ne ostavi, da mi ne digne čitavo pokućstvo.
Čujem kako noću biljar u jeftinim pivnicama.
Raskvasala po rubovima, jede više nego što treba.
Neprestano se poziva na zaduhu, slabosti svoga srca.
Ako nešto kažem, sigurno ću je uvrijediti.
Katkad po tjedan dana ne razgovara sa mnom.
Katkad je po sedam dana i sedam noćiju nema kod kuće.
Tada u očaju čupam kosu, predajem se nespokoju,
Ne spavam, ne liježem i ne dižem se, spremam knjigu
Obračuna, pomišljam na najgore. Na istom mjestu
Iznad uzglavlja držim revolver i prezervative.
A ona se pojavi na vratima kao da ničega nije bilo.
Izigrava damu s nestašnim kurvinskim sklonostima.
I ja trčim kao budala da joj kupim bocu i cvijeće,
iako znam da će me nadživjeti ta grozna baba od žene,
a ja ću završiti mizerno poput mojih predšasnika.
Između nas, ako je nekad i bilo, više nema ljubavi,
Samo zjapi golema gorčina kao suho grlo bezdana:
Ona zvjezdana prašina u nepreglednim prostranstvima
I ova praznina u duši, premošćena paučinom riječi
Kao nevidljivim visećim mostom beskrajnih udisaja.³⁸*

³⁷ Iz knjige "Užici prokletih", Charles Bukowski, 121 str.

³⁸ Iz zbirke "Ovako" Borisa Maruna, 61 str.

Boris Maruna ovu pjesmu kao i Bukowski posvećuje svojoj partnerici, ženi koja više nije ono što je bila u prvim danima njihove ljubavi. Pjesma je pisana autobiografski - on, vjerni muž, čeka svoju dragu ženu. Pjesma tematizira oblik seksualnoga iskustva u kojemu on na kraju ispada gubitnik i zbog svoje ljubavi oprašta svojoj supruzi razne seksualne podvige s drugim muškarcima. Sama pjesma ima svoj početak, sredinu i kraj. Na početku pjesme govori kako radi kao požrtvovni muž kako bi mogao zadovoljiti sve hirove svoje gospođe. U drugome dijelu govori kako ona nije takva svetica, kako se "smuca" po kojekakvim barovima i "petlja" sa sumnjivim ljudima, a on to sve promatra sa strane i čeka ju da se vrati kući. U trećemu dijelu ona se vraća, on umjesto da je ljut na nju kupuje joj cvijeće i vino. Marunin lirski subjekt opisuje čovjeka koji živi u nesretnome braku sa ženom koja je očito dominantnijeg karaktera - ona radi što hoće dok ju on vjerno čeka kod kuće. Lirski subjekt ne poduzima ništa po pitanju nevjere svoje žene, on pasivno promatra što će se sljedeće dogoditi željno iščekujući njezin povratak. Marunin lirski subjekt voli ženu, bez obzira na sve on se raduje njezinome povratku, vjeruje u njihovu ljubav.

Charles Bukowski u svojoj pjesmi „Igra fukanja“ opisuje situaciju u ljubavnome životu kada zaljubljenosti više nema. Opisom podsjeća na stari bračni par koji je nakon mnogo godina zajedničkoga života prihvatio suživot bez ljubavi. Nakon početnoga zanosa zaljubljenosti ostaju samo osobe kakve jesu u svojoj surovoj realnosti. On žene voli, ali samo njih u njihovoj mladosti, u njihovome najboljem svjetlu „jer one ostare, više ne izgledaju tako dobro“. Čim nestane čari fizičke privlačnosti, za njega je ta ljubav gotova, on u njoj ne vidi ništa dobro, počinje mu se gaditi sve što radi. Opisuje život bračnoga para koji je zasićen suživotom. Na kraju opisuje i moguću prevaru s drugom osobom kao malu uzbuđenost. Na kraju pjesme on se vraća svojoj kući svojoj partnerici i bira običan i dosadan život bračnoga para.

Usporedba pjesama:

Marunina pjesma na početku sadržava dozu gađenja prema partnerici koja ga vara, dok on vjerno čeka kod kuće. U pjesmi Bukowskoga nema ljubavi, samo osjećaj gađenja prema fizičkoj osobi. Ljubav je prikazana samo kao fizička potreba, za njega je najgori dio što mora svoje vrijeme i svoje noći potratiti sa ženom koja mu se fizički gadi i prema kojoj ništa ne osjeća. Maruna vjeruje u ljubav, on oprašta svojoj nevjernoj

partnerici, prihvaća pasivnu ulogu i svoje mjesto, on prihvaća život takav kakav jest, dok se Bukowski želi "iščupati" iz toga života, pa makar to bilo nekim usputnim seksom sa strane, nakon kojega se vraća kući svojoj partnerici. Obje pjesme govore o ženama, Maruna ih prikazuje u dobrom svjetlu kao ljudska bića koja su sklona greškama, dok Bukowski na žene gleda kao na element seksualnoga ispražnjavanja.

Charles Bukowski - Oda izuzetnoj dami

*Mnogi od kerova koji noćas hrču po trotoarima
nesumljivo sanjaju kosti, i ja se dobro sjećam tvojih kostiju u mesu,
najbolje u onoj zelenoj haljini i smeđim cipelama s visokom petom,
vječito si psovala kad popješ, kosa ti je opadala,
a ti si htjela eksplodirati od onoga što te je mučilo:
trulih sjećanja na trulu prošlost,
od kojih si na kraju pobjegla u smrt.
a ja sam ostao sam sa trulom sadašnjicom.
Džejn, mrtva si već 20 godina,
a ja te pamtim bolje nego
ma koju drugu – jedina ti si shvatila svu uzaludnost našeg
postojanja
druge su se žene samo nervirale zbog besmislica
uporno hysterizirale nad glupim detaljima.
Džejn, tebe je ubilo to što si previše znala,
dižem piće za tvoje kosti
o kojima ovaj ker još uvijek sanja.³⁹*

Boris Maruna – Bilo je lakše voljeti te iz daljine

*Bilo je lakše voljeti te iz daljine,
Biti s tobom u noćima beskrajnih književnih rasprava
Dok se magla dizala na moru i odmah ruke otklanjao
Ona pamćenja što se nisu uklapala
U rečenične nizove čežnje:*

³⁹ Iz knjige "Užici prokletih", Charles Bukowski, str. 56.

*Ništa nije moglo narušiti predodžbu o tebi.
Sad izbliza siliš me da te osjećam kao truli zub
Otvorenu ranu, čekićanje živca, živo meso besmisla
Bolest pred kojom smo bespomoćni i ti i ja
Kao pred kakvim istinskim proglasom
Propasti.
A nekad je ljubav bila čist i doslovan
Doživljaj samoće.
Osobe i krajobrazi koje je dozivalo sjećanje
Kao morska trava pokretana valovima.
Dani daleko od tebe, beskrajne literarne noći
Svijet bez zbilje ali svoj i konačan
Poput dobre pjesme čvrsto zatvoren sa svih strana
I ja u dimu lule za šankom dalekih mora
Što nas dijele u svakom času admiral
Svojih priviđenja.⁴⁰*

Pjesma Borisa Marune „Bilo je lakše voljeti te iz daljine“ pjesma koja je napisana za Marunovu idealiziranu domovinu. Ljubav prema domovini uzdiže na razinu jednakoj ljubavi prema ženi. Pjesma govori o čežnji o idealiziranoj ljubavi, o boli koja prerasta u bolest, daljini koja ih dijeli. Njegovu predodžbu ništa nije moglo omesti, ona je bila idealizirana, savršena, no kada je došao bliže, on nju osjeća kao truli zub, otvorenu ranu i živo meso koje trune. Njegova ljubav propada, on osjeća hladnoću, nema više ljubavi, ostala je samo neispunjena praznina i velika bol. Maruna kao lirski subjekt odlazi od onoga što voli, ali što više nije isto kao prije.

Pjesma Bukowskoga, „Oda izuzetnoj dami“, sentimentalna je pjesma napisana za stvarnu ženu u njegovu životu. Ova pjesma prepuna emocija i tuge prikazuje nam Bukowskoga u drugačijemu svjetlu, kao emotivca koji voli jednu ženu već 20 godina, ona je njegova ljubav iz mladih dana, voljeli su se, provodili vrijeme zajedno, no ona je nestala, umrla je. Jane dolazi iz dna, odakle i sam Bukowski, bila je uz njega i podržavala ga u teškim životnim trenucima. Ona je ostavila velik utjecaj na njega jer, iako je on kroz život imao velik broj žena, on i dalje pamti nju. Osim ove pjesme posvećuje joj i mnoge druge pjesme. Temeljni su motivi: pas, kosti, sjećanja, prošlost, smrt, godine.

⁴⁰ Iz knjige „Upute za pakleni stroj“, Boris Maruna, 207. str.

Usporedba pjesama:

Obje pjesme imaju ljubavnu tematiku. Boris Maruna voli svoju domovinu, ona je za njega savršena, međutim kad joj dođe bliže uviđa da ona nije ono što je on zamišljao. Dolazi do razočarenja i ona mu postaje velika bol. Ono što je zamišljao cijeloga života, o čemu je pisao, što je volio, nije bilo ono što je on vidio. Njegova se ljubav pretvara u trulež, on se osjeća samo, izdano i prazno. S druge strane, pjesma Charlesa Bukowskog također je ljubavna pjesma, ali napisana za stvarnu ženu koja je uspomena, ona je mrtva. Ona je umrla zbog svojih ideala, a on ostaje u truloj sadašnjosti. U Maruninoj je pjesmi tako njegova idealna domovina umrla, ostaje samo ovo što ima, on ostaje u sadašnjosti u onome što ona više nije, ali on i dalje sanja o svojoj predivnoj idealiziranoj Hrvatskoj, ali daleko od nje. Motiv truleži, boli, razočarenja i nedostatka je ono što povezuje ove dvije pjesme. Iako tematikom nisu iste, jedna govori o ljubavi prema domovini, a druga o ljubavi prema stvarnoj ženi, mogu se sagledavati iz istoga kuta.

Charles Bukowski – Smiješak za sjećanje

*imali smo zlatne ribice
koje su kružile i kružile u tegli do teških zavjesa
što su zakrivale veliki prozor i moju majku
uvijek nasmješenu od silne želje
da svi budemo sretni, pa mi je stalno napominjala:
„Budi sretan, Henry“
i imala je pravo: jer bolje je biti sretan
ako znaš kako to postići,
ali moj otac ju je redovno mlatio, i mene s njom, par puta tjedno
dok je bijes ključao u njegovoj tjelesini od 6 stopa i 2 inča
jer je bio nemoćan da pronikne u to nešto
što mu je iznutra čupalo utrobu.
moja mati, ta jadna ribica koja je željela biti sretna,
a dobivala batine, dvaput, triput tjedno, neprestano mi je govorila:
„smješi se, Henry, zašto se nikad ne smješiš?“
razvlačila je usne, tek da mi pokaže kako se to radi,*

*ali bio je to najtužniji osmijeh što sam ga u životu vidio.
Jednog dana zlatne ribice su uginule,
svih pet plutale su na vodi, na boku,
iskolačenih očiju, i kad se moj otac vratio kući
bacio ih je mački.
Tamo na kuhinjski pod da bismo ih svi zajedno gledali
kako nestaju u mačjim ustima,
dok se moja mati smješila.⁴¹*

Boris Maruna – Oni dolaze dugačkim drvoredom

*Oped dolazi moja mati u crnini
I moj gospodin otac sa šeširom i kišobranom
Koji doista vješto drži u ruci u svojoj bijeloj
I ponešto smežuranoj ruci
Oped dolazi moja mati domaćica
I moj gospodin otac kraljevski činovnik
Oni dolaze dugačkim drvoredom
Prijeći će ulicu na mjestu zebre
Nagluho se usvrćući i govore nešto
Pošto ih vidim kroz prozor oni sigurno dolaze
I ja nemam kamo
Kad konačno budu ovdje kako da se ponašam
Ako dobro znam da nema ničega
čime bih mogao utješiti to dvoje staraca.⁴²*

Pjesma „Oni dolaze dugačkim drvoredom” Borisa Marune napisana je u čast njegovim roditeljima koji mu dolaze u posjet. Njegov otac gospodin je sa šeširom i kišobranom, vojnik, a njegova majka je domaćica. Oni dolaze ostarjeli u posjet svom sinu, držeći se ruku pod ruku oni prelaze zebri i približavaju se kući. Maruna kao lirski subjekt želi izbjeći taj susret jer se srami. Srami se sebe samoga jer nije postao ono što su oni htjeli. Otac nije odobravao njegovo pisanje. Osjećao se tjeskobno jer su njegovi roditelji ostarili, a on nema utjehe za njih. U pjesmi se vidi Marunovo iznimno poštovanje prema roditeljima, on iako se odselio daleko od domovine, nije prestao

⁴¹ Iz knjige “Užici prokletih”, Charles Bukowski, 33. str.

⁴² Iz knjige “Tvrđi pjevač”, Boris Maruna, 72. str.

misliti na njih, oni nisu zaboravljeni. Vraća se kad su oni već u omakloj dobi, a on nema ništa što bi im rekao.

Pjesma „Smiješak za sjećanje“ Charlesa Bukowskog autobiografska je pjesma koja govori obitelji. Bukowski je odrastao u siromaštvu u patrijarhalnoj obitelji, njegovo djetinjstvo je obilježeno batinama za njega i majku. Njegov otac se trudio biti dobar otac, trudio se za obitelj, međutim rat je ostavio traga u njemu i njihov dom nikada nije bio u miru i tišini. Bukowski u ocu ne vidi uzor, on nema poštovanja prema njemu, on je za njega samo osoba koja mu nije dopuštala da bude sretan, osoba zbog koje je njegova majka razvlačila najtužnije osmijehe koje je on morao gledati. Motivi u pjesmi su: zlatna ribica, majka, otac, osmijeh, mačka.

Usporedba pjesama:

Obje pjesme napisane su u čast roditeljima, Boris Maruna voli i poštuje svoje roditelje pa čak pred njima osjeća sram. Oni su u podmakloj dobi, polako dolaze do njegove kuće, on ih promatra s prozora kako se držeći za ruke približavaju, lovi ga strah i sram ispred njih. Dok Charles Bukowski svoju pjesmu također posvećuje svojim roditeljima, pjesma govori o jednoj epizodi u njihovu životu, o epizodi gdje su njemu umrle ribice, o trenutku kad je shvatio da je njegova majka zapravo vrlo nesretna osoba i želeći napraviti sve oko sebe sretnima uporno je govorila „smiješi se, zašto se nikada ne smiješ?“. Njegova je mama zapravo bila ta zlatna ribica koju je njegov otac bacio mački, ona je umrla odavno, ovo što je ostalo je samo prikaz nesretne osobe koja živi za obitelj. Ove se pjesme razlikuju kako se razlikuju životi autora, one idealno prikazuju Marunu i Bukowskog i njihove živote od samoga početka. Dok je Boris Maruna živio u obitelji gdje su ga voljeli i podupirali, i on se ponosio svojom obitelji. Bukowski je odrastao u teškim uvjetima, roditelji su odbijali njegovu pjesničku stranu govoreći mu da mu to neće donijeti kruha u životu, nije imao nikakvu potporu od njih. On je bio dijete s dna društvene američke ljestvice. Kroz poroke i težak život upoznao je ljubav i dobrobit tek kada je dobio svoje dijete (pjesma „Moje naročite poslastice“). Slike sretne obitelji za njega su bile nepoznanice. Bukowski je iz takvog života izvukao ono najbolje i postao pisac očaja, razočarenja i nesreće.

Charles Bukowski – Plavi drozd

plavi drozd je u mom srcu
i želi van.
ali ja sam prejak za njega,
pa mu kažem – ostani!
neću nikome dati da te vidi.
plavi drozd je u mom srcu
i želi van
ali ja ga zalijevam viskijem i hranim
cigaretnim dimom
dok kurve i barmeni
i sitini nakupci nemaju pojma da je on tamo
olavi drozd je u mom srcu
i želi van
ali ja sam prejak za njega.
pa mu velim
ostani, zar mi zbilja želis doći glave?
zar me želiš nasaditi na
vlastito djelo?
i srušiti mi tiraž
knjiga u Europi?
plavi drozd je u mom srcu
i želi van
ali ja sam pametniji pa ga puštam
samo ponekad noću
dok sav svijet spava.
znam da si tamo, velim mu,
zato ne budi tužan.
potom ga vraćam na mjesto,
ali on i dalje unutra pjevucka
onako usitno,
budući da mu još nisam dao da umre.
pa spavamo skupa
samo tako
svjesni svoga tajnog pakta,
i to je sasvim dovoljno da čovjeku istjeraš suzu,
ali ja ne plačem, a vi?⁴³

⁴³ Iz knjige "Užici prokletih", Charles Bukowski, str. 517.

Boris Maruna – Pas

*U pustim brdima između Maribelle i Ronde
Što nemilosrdno sjećaju na naš rodni Velebit:
Koja bi mogla biti Velebit
A nisu Velebit
Kao što bih ja mogao biti bog
A nisam bog
Da vam pravo rečem
Okružen zemaljskim mulcima
Jedva uspjavam biti polu čovjek
U tim brdima dakle
Moj stariji brat Pero i ja
s odgovarajućim gospođama
Susreli smo jednom psa
kojemu je automobil ođerao
Čitavu lijevu stranu tijela:
Mogli smo jasno vidjeti ratvaljena rebra
Crnu rupu iza lopatice
Crijeva oko kojih se rojahu muhe.
Usporili smo vožnju kao da smo naišli na sporovod.
Pas je također načas zastao
Okrenuo glavu koliko je mogao
Ili koliko je bilo dovoljno
da nas ravnodušno pogleda krajičkom oka
I kao s nekom nadom
Kao s namjerama koje nadmašuju razum
Nastavio hod po usijanoj kaldrmi
U smjeru mora i smrti.
Možda se vraća rodnom selu?
Možda je tražio gospodara, budući pas?
Možda je mozgao o krajnjoj svrsi
Pasjeg života, ili o tome
Da je mogao biti savršen pas
Kao što bih ja mogao biti savršeni bog
A ovako smo zapravo svatko na svoj način
samo leševi u pokretu.
Uostalom,
Kako biste se vi ponašali*

*Na njegovom mjestu?
Razmislite što bi bila vaša poruka mlađima!
U mutnom pasjem pogledu
Ukoliko je uopće nešto odražavao
Bila je samo zastrašujuća okolnost
Da je rodno selo daleko
I da gora iskustva tek dolaze.⁴⁴*

U pjesmi „Pas“ Boris Maruna naturalistički opisuje posjet svom rodnom Velebitu i psa. Pas se našao na putu, on je ranjen, razvaljenih rebara, rasute utrobe, vraća se svojoj kući svom gospodaru. Maruna predstavlja toga psa koji se razvaljenih rebara vraća domovini, vraća se u svoj rodni kraj da umre. Boris Maruna napisao je ovu pjesmu u doba kad je već bio teško bolestan. On sebe poistovjećuje sa psom - pas koji je vjeran svom gospodaru kao što je on vjeran svojoj domovini, vraća se da umre, da pusti posljednji pozdrav i pogleda svoj rodni kraj. Na kraju svojega života on sam sebi postavlja pitanja o krajnjoj svrsi, o savršenstvu života, o boljoj osobi koja je mogao biti. Za lirskoga subjekta zastrašujuća je činjenica da je smrt blizu, a rodno selo predaleko. Pribojava se da neće stići pozdraviti se. Motivi pjesme su: pas, kraj, rebra, smrt, rodno selo.

“Plavi drozd” pjesma je Bukowskoga napisana za vrijeme njegove bolesti. On je bolovao od leukemije, a plavi drozd je njegova bolest. On se svom raku obraća kao liku, kao osobi. Njegov rak utjelovljuje lice ptice plavoga drozda, ptice proljeća. „Plavi drozd je u mom srcu i želi van. Ali ja sam prejak za njega pa mu kažem – ostani! „ - citat koji govori o borbi s leukemijom i kemoterapijom. Pušta ga van samo noću, da nitko ne vidi kako on slabi, ali on se ponovno vraća u njega i oni spavaju zajedno. On i plavi drozd - Bukovski i leukemija. Zajedno žive u njegovu tijelu, stvorili su tajni pakt - da će ga Bukovski noću puštati van da ne bude tužan. U ovoj tužnoj pjesmi Bukovski se nalazi u podmaklome stadiju leukemije, njegovi su dani nekada bolji, a nekada gori. Za vrijeme tih boljih dana on piše najljepše i najtužnije pjesme posvećene smrti i kraju koji dolazi. Želeći ostati hrabar do samoga kraja govori o borbi, hranjenju raka viskijem i cigaretama, dok prostitutke i barmeni ništa ne naslućuju. Noću njemu nestane hrabrosti pa postavlja pitanje svojoj publici: „ali ja ne plačem, a vi?“ Bukovski umire 9.

⁴⁴ Iz knjige “Upute za pakleni stroj” Borisa Marune, 67. str.

ožujka 1994., a njegov plavi droz izlazi šireći najljepše pjesme. Motivi pjesme: ptica, bolest, san, tuga.

Usporedba pjesama:

Sličnost ovih dviju pjesama je glavna tema, tema smrti. Također, obje pjesme kao glavnu temu imaju životinje. Boris Maruna odabire psa kao osobu koja vjerno služi gospodaru i uvijek mu se iznova vraća, dok Charles Bukowski odabire plavog drozda, pticu pjevicu koju se najčešće susreće u proljeće. Oba su pjesnika svjesna svojih slabosti i svojih bolesti. Maruna svojega psa opisuje kao psa razbijenih rebara i razvaljene utrobe, dok Bukowski svojega plavog drozda opisuje kako živi u njemu, oni zajedno spavaju, u skladu s njihovim bolestima. Također, zajednički im je strah od smrti koji se razaznaje tek na kraju pjesama. Na početku oba pjesnika vrlo hrabro pristupaju pisanju, no na kraju priznaju strah. Maruna se boji da se neće stići vratiti u rodni zavičaj prije svoga kraja, a Bukowski se boji tumora koji ga proždire iznutra. Boris Maruna umire od bolesti pluća 14. lipnja 2007. godine, dok se Bukowski sa svojim plavim drozdom rastao u proljeće 9. ožujka 1994. godine.

6. Zaključak:

Zahvaljujući teškomu životu, borbi s egzistencijom, alkoholu i ženama Charles Bukowski donosi nam kroz svoja djela pregled američkoga načina života na samome dnu društvene ljestvice. Pisac koji nije strepio ni pred čime pisao je običnim rječnikom lako shvatljivim svima. Tematika njegovih djela pokriva teme i probleme koje su uobičajne u životu svakodnevnoga čovjeka. Bavi se problemom egzistencije, socijalnoga statusa, erotikom, društvenim problemima i mnogim drugima. Boris Maruna emigrant je, pjesnik i oštar kritičar američkoga, ali i hrvatskoga društva. Pisanjem se bavio cijeli život. Buntovnik od ranih dana u sukobu sa svijetom pridružuje se generaciji *beat* pjesnika i piše svoja najbolja djela. Kao novinar svojevrsni je promatrač i kritičar društva. To koristi u svojim djelima. Pisao je prema svojem uzoru, Charlesu Bukowskome, i s njime dijeli neke sličnosti. Njegova djela namijenjena su široj publici svih društvenih slojeva. Ovaj završni preddiplomski rad proučava rad i djelo Charlesa Bukowskoga i Borisa Marune. Obojica iznimni pjesnici naoko sličnoga stila pisanja koriste iste ili slične motive, vode slične živote i na sličan ih način završavaju. Također, rad donosi pregled pop-kulturnih osobitosti generacije 20-ih i 30-ih godina prošloga stoljeća, iskustvo egzistencije i jezika hrvatskih pjesnika te poglavlje o elementima erotskoga u pjesništvu i *beat* generaciju kojoj pripadaju sami autori. Na kraju rada donosim komparativnu analizu nekih njihovih pjesama. Iako naoko pišu sličnim stilom, Charles Bukowski piše slobodnim stilom, prati tok misli, ono što on naumi, to i napiše. Svoje priče, pjesme, novele nikada ne prepravlja i takvim spontanom načinom pisanja on stvara mnogobrojnu publiku progovarajući o svakodnevnim stvarima. Boris Maruna također piše slobodnim stilom, međutim njegove su pjesme bolje komponirane - one imaju svoj početak, sredinu i kraj, imaju biran rječnik, ali lako razumljiv svima koji ga čitaju. Uvodi slične motive kao Bukowski, međutim on u svojim opisima pomalo podsjeća na A. G. Matoša i V. Vidrića, dok je Bukowski u svojem stilu originalan, ne voli ograničavanje u normi, uvijek jedinstven i prepoznatljiv. Iako su živjeli u isto vrijeme i međusobno se poznavali, oba su pjesnika dosljedna svojem stilu pisanja.

7. Literatura:

Izvori:

- Grubišić, Vinko – Hrvatska književnost u egzilu- Knjižnica hrvatske revije . 1990. (str. 5-83, 242-253)
- Mandić, Igor – Prijapov problem, Vulgarni eseji ili eseji o vulgarnosti, Bastard biblioteka, 1999. godina, (str.154 – 162)
- Maruna, Boris -Što je čuvalo nadu (eseji i kritike), Matica hrvatska 2008. godina
- Milanja, Cvjetko – Hrvatsko pjesništvo od 1950. do 2000., Altagma 2003. godina
- Stamać, Ante – Antologija hrvatskoga pjesništva od davnina pa do naših dana, Školska knjiga- Zagreb – 2007. godina (str. 787 -788)
- Šicel, Miroslav – Hrvatska književnost 19. i 20. stoljeća, Školska knjiga- Zagreb

Literatura:

- Bukowski, Charles – Tragedija lišća, Matica hrvatska, 1999. Boris Maruna – Ovako, Alfa – Zagreb, 1992. (str. 4-89)
- Bukowski, Charles – Užici prokletih, Profil, Zagreb, 2011. (str. 13- 519)
- Bukowski, Charles– Žene, Knjižara ljevak, 2011. (str. 352)
- Maruna, Boris– Bilo je lakše voljeti te iz daljine, Matica Hrvatska – Zagreb 1996. (str.6 -77)
- Maruna, Boris – Otmičari izgubljena sna
- Maruna, Bors – Tvrdi pjevač, Litteris- Zagreb 2014. (str. 7-77)
- Maruna, Boris – Upute za pakleni stroj, Nakladni zavod matice hrvatske, Zagreb 1998. (str. 6-258)

8. Sažetak/ Summary:

8.1.Sažetak na hrvatskome jeziku:

Ovaj rad sadrži usporedbu dvaju književnika: Charlesa Bukowskog i Borisa Marune. Na početku rada nalaze se njihovi životopisi i opusi njihovih djela kategorizirani prema vrsti samoga književnog djela. Nakon njihovih životopisa slijedi poglavlje o poetičkim i pop-kulturnim osobitostima naraštaja 20-ih i 30-ih godina, unutar toga poglavlja opisuje se *beat* generacija - navodi se definicija pojma, kada je nastao, kroz koje se žanrove provlači i koji su njihovi najpoznatiji protagonisti, poglavlje o erotskom pjesništvu. Slijedi usporedba samih autora Charlesa Bukowskoga i Borisa Marune. U usporedbi pjesništva nalazi se usporedba njihovih života i poveznice koje su im slične i koje ih razlikuju. Nakon usporedbe pjesništva dolazimo do komparativne analize nekoliko njihovih pjesama koje dijele iste motive, tj. cilj je bio prikazati po čemu se ova dva pjesnika razlikuju i po čemu su slični. Na kraju samoga rada donosim zaključak i popis literature.

8.2.Sažetak na engleskom jeziku:

This paper contains comparisons of two literature authors Charles Bukowski and Boris Maruna. In the beginning of this paper is their biographies and also an example of their categorized literature work. After the biographies comes a chapter about poetic and pop-culture particular to the 1920s and the 1930s generation., Within this chapter is described *beat* generation and definition of this movement - how it all began through which genres it stretches and their most popular protagonist, a chapter about erotic poetry. Furthermore, a comparison of their poetry writing and their lives, differences and similarities, after that we come to comparative analysis and a few of their poems which share the same motive. The main goal was to present the differences between two poets. At the end of the paper I will bring you the conclusion and the list of literature I used.